

ПЕШТАНСКО-БУДИМСКІЙ

СКОРОТЕЧА.

(Союзів.)

ПЕШТА.

Четвртакъ

30. Декемвріа. 1843.

Год. III.

Христосъ се роди.

Христосъ се роди Србън ини!
Здрави, срећни Вы ми были;
Име, Веру, Честь Србинства,
Одъ пропасти брањили!

Христосъ се роди Браћо драга,
Те донесе вечна блага;
Роди умре препороди,
Да родъ грешный освободи. —

Христосъ се роди, децо мала!
Любовь га је къ Вам' дозвала;*)
Одъ Васъ земля, оба века.**)
Богъ и Србство добра чека!

Христосъ се роди Рода Кћери
На пресветы дѣства недры;
Вы намъ — белый Рода кріне —
Рађали прослав'я, сыне! (сынове)

Христосъ се роди седи Старцы!
Мирно умре мученъ ланци;
О срећанъ је кадъ смрть прети,
Ко спокойно зна умрети.

Христосъ се роди тѣломъ, Блаже!
Рай изгубљи да покаже;
Невай Богомъ срећни Роде,
Сади све за райске плоде.

Христосъ је роди; комъ је быо
Данъ рођења свога ијо;
Садъ некъ слави, животъ дужи
Богъ је дошао да намъ пружи!

Дим. Арнотъ.

АДРИАТИЧЕСКО МОРЕ.

(Изъ Cestopisa J. Колмаровогъ, etc.)
(конацъ.)

Садъ зора засвiti, и све већма на хори-
зонту цервень свою указываюћи на сданпуть
Сунце, Царъ небесны тѣлеса, огране, и
вселенную са свѣтлы свои зраци обася. Ово
је једанъ погледъ тако пунъ неизречение кра-
соте и выспренности, да све човеческе сile,
кадъ бы се сојозиле опетъ бы верло слабе за
изразити и представити га быле. Читава ю-
жна страна претворисе садъ у велику и мно-
гопламену ватру, у средъ кое се ружично,
унаоколо пламенъ даваюће средоточie све
више и выше восходеће Сунце, засвѣтли. Што је мени у истый овогъ дивногъ ча-
родїја пárъ непріятно, а и жалостно и пе-
чально пало, была је равнодушна ладностъ
други мои сопутника; јербо насъ само неко-
лико было је горе на крову, кои смо ово ди-
вно чудо гледали, а сви прочи унутри су кое
спавали, кое игралисе, или безпосленно съ-
дили и зѣвали. Ја самъ заиста захелio быо,
цѣо свѣтъ у овай ма ко удивленію овога по-
зорища око мене скупити, а такођеръ по-
трудio самъ се и сва у моjoй души овимъ

*) I. g. 3. — по рим. g. 8.

**) Временый и вечный.

породившасе чувствованія на свакій начинъ твердо задержати.

Я самъ и на другомъ мѣсту, и у овой прилики примѣтю, да вѣа часть Путника много манѣ удовольства у томъ налази, што бы выспренне природне и художественне предмете, памятодостойне градове и предѣле, съ правымъ внутреннимъ допаданїемъ глядали и съ ныма се наслаждавали, него само да бы о ныма много више говорити могли. Зато се лако дае изяснити, зашто тако многи путници, особито богати Енглези, радо = и жельно пискараюћи Нѣмцы, кои често нити чувства каковогъ за природну и художественну чарателность имаю, но само зато найвеће теготе у путешествіяма терпе, на высока стрменита Шведска брда, гдј се лагко и лагко вратъ сломити може, пузе, водоузе, рѣке и моря прелазе и преплоиваю, и на наиопаснія мѣста, откуда сильно вода спада, пенюсе, и како разне предмете начертаваюћи, тако и описиваюћи ѹи множествомъ и надмећанїемъ, не зато што бы они какову насладу и насищеніе у тому налазили, него да бы се само у свету познати и прославити могли. — Али я сиромахъ! Ка-ко бы могао я отъ други изыскивати, да они оно исто чувствују и осећаю, што самъ я о-сетио и чувствовао, и да и они участіе у ономъ имаду, у чему самъ я имао? Но коме бы другому и могло восходеће сунце таково удовольствіе причинити, као єдномъ Славянину! И то є тако! Изъ два основа нарочито ово появленіе мене є плѣнило; ёрь ми ово не само означаваше выспреность природе, но тако ёрь даваше ми и народню надежду, будући се сунце у своемъ раномъ велелѣпно управъ надъ югославенскимъ предѣлма узвышаваше. Ово ми причиняваше воображеніе новопробуђена све южне по дугой ноћи у новъ животъ устајоће браће. —

Оѣ und Шест.

О Д Г О В О Р Ђ

На критику у Числу 102. Сербско Народны Пештански Новина, као што 23. Декември на страни 707. съ врѣа у раздѣлку средњемъ

читасмо, како Г. Феодоръ Павловичъ Учредникъ и Издаватель исти Новина (безъ и найманѣ предъ Публіумомъ поштеде, близнѣгъ свога, а нарочно Сербина) трнъ у здраву ногу забада, и на єдно Објавленіе у Скоротечи, кое се Дѣловодителя о. Л. тыче, овако вели:

„Нашъ отъ Господе Д. Јовановича Издателя, и Д. Теодоровича Учредника издаваемый Пештанско = Будимскій Скоротеча (кои мимогредъ буди речено, ни досадъ толико пута обећаваногъ и завѣщаваногъ рачуна (премда се нѣгови руководители єднако о туђи рачуни брину) не даде.“

Очевидно є да съ ова два рачуна, који напоминѣ Г. Ф. Павловичъ, на то иде, као да у неко подозрѣніе кодъ Публіума Руководителъ П. Б. Скоротече доведе; зато и неказуе, какова су та два рачуна, то есть: кои є Скоротече завѣщао, и онай туђъ, о комъ се Руководители Скоротече брину. — Чести дакле и невиности наше ради у томъ смотренію, држимо за необходиму дужность нашу, миломъ Роду нашемъ ту софісму Г. Ф. Павловича, мало разяснити; а нарочно зато: да се не бы кои почит. Читатель Сербскій, читаюћи Новине Г. Ф. Павловича, и недознаваюћи обстоятельства овы рачуна, како соблазніо. Мы є Народнымъ нашимъ благомъ на тай начинъ (као да бы смо се съ нашимъ Скоротечомъ утиснули у послованї Матице Сербске) манипулирати книга не-желимо; — но смо онда, кадъ смо Скоротечу издавати почели, обрекли, да ћемо при свршетку сваке године, половину прихода нашегъ на Скоротечи, ако бы што было, у фондъ наши Народны Школа жертвовати, којомъ приликомъ наравно бы смо морали и рачуне наше Депутацији Школской подносити; кое ћемо и чинити, али само Школской; но ту обећану жертву истомъ фонду нашемъ, до данашнѣгъ дана, принети на велику жалость нашу 1-во зато, не бы смо устаню; што отъ свега мало Предбройника Скоротечи има, — а 2-ро пакъ, што намъ юшти отъ оногъ дообра, откадъ Скоротеча излази до данасъ, ни половина дуга отъ Предчисленника наши дошла ніе, — и тако

мы, не текъ са корышћу (отъ кое бы смо по-
ловину фонду Школа наши Народны давали),
но јошти и съ великомъ штетомъ нашомъ
издаемо нашегъ Скоротечу, све у той наде-
жди, да ће већи једнпутъ Сербски: Велика-
ши, Литератори и Читатељи наши увидити;
да је Скоротеча по опредѣлению и предпріятію
своему за Књижество, и за цѣло Родъ нашъ
отъ велике нужде и потребе данасть; — но
отъ тога свега, на велике јаде наше, до-
садъ ништа нема; те зато и Скоротеча, и-
сто као и найбржа рѣка, кадъ је тежке сан-
те леда на густо притисну, једва само мили. — Имѣји уши слышати да слышитъ. —
Онъ, то је Скоротеча (кромѣ тога, што је
прави Сербскій органъ литељарни, казује
како се руководи Заведеніе Текелино, и
Матица Сербска у Пешти. — И ово је онай туђи рачунъ, о коме се, (као што вели
Господ. Феодоръ Павлович) Руководитељи
Скоротече брину. — Но притоме Руководитељи
П. Б. Скоротече, и отсадъ, као прави
Серблы, дотле задержавају себи то право
бринутисе о Текелиномъ заведенію, — и о
Матици Сербской у Пешти, докле годъ
Г. Ф. Павлович не докаже, да та два заве-
деніја ни су обще благо Сербскога Народа, —
и онда ћемо топрвъ припознати, sapienti
raisa — да смо се о туђимъ рачунима бри-
нули. — Далѣ пакъ мимогредъ позивамо
Г. Ф. Павловича предъ целомъ почитаемомъ
Публікомъ, да учини једнпутъ мимогредъ
једно добро, и некъ намъ положи мимогредъ
и све Скоротече рештанцие, да о рачуну
Скоротече више паметъ не ломи; али тешко
нама!! што је наше то је лоше — и то не ми-
могредъ.

Што се овогъ изъ Скоротече навода у
критики Г. Ф. Павловичевој тыче, гдје онъ
у свомъ листу каже: „Скоротеча велимо одъ
стране свога дѣловодитељства явља ово: (кро-
мѣ тога тако учињијије явљамо и то, да ће-
мо и отъ сваке струке наручбине (Експеди-
ције) прїимити, и такове свагда точно, уко-
лико намъ скорије можно буде, на опредѣле-
но мѣсто отправљати)“ — при свомъ пыта, и
узвикује Г. Ф. Павлович овако: Дакле Шпе-
диционгешефъ отворити, вуну и сланину

и т. д. прїимити? Благо нама! — Је долепи-
саный као човекъ терговачкогъ реда и за бу-
дуще себе опетъ и наново препоручуемъ, и
молимъ миље наше Серблѣ, да се по потре-
бама ныјовима на мене свагда обратити мо-
гу; а што се Шпедингешефта тыче, я
торжествено Госп. Павловичу на то отговара-
мъ, да га нећу нимало укоравати ако и-
ма — може ако ће и по 10. клавира свакогъ
месеца у Польску шиљати. — А што се пакъ
вуне са сланиномъ каса, надъ којомъ Г. Ф.
Павлович, „благо нама“ — узвикује, то је онъ
са свимъ отъ части у Чифутску рубрику
ударјо; — који заиста објавленіја наша не чи-
тају. — И тако нека ми мимогредъ дозволѣ-
но буде рећи, некъ се ни мало не бои Г. Ф.
Павловић, да ћу се я у ту Чифутску терго-
вине сорту, мешати. —

Дѣловодитељ П. Б. Скоротече.

Д.

Е Ж Ђ И З М І Я.

Ежъ дође у највећу зиму къ једной змији,
молећи ју, да га у нѣну зимуницу прїими,
и да ту пребуде, да одъ зиме не погине и
нескапа; она се смиљуе и прїими га; но текъ
што се онъ ту намести, то почне као у сво-
јој буњи ширитисе и жаице свое јежити та-
ко, да сироту змију сву избоде и искрави. —
Каже она нѣму једномъ, да је нѣна зимуни-
ца, и ћао што и самъ видити може, да је за-
нији двое тесна, него нека себи онъ друго
место тражи. Добро каже јој ежъ, коме нје
по воли, нека изыђе; мени је овде добро,
нити я мыслимъ ове зиме одавде изыћи; а
ако је теби ова зимуница тесна, а ты себи
ширу тражи.

Н Р А В О У Ч Е Н И Е.

Онай весма безумно твори, кој сво имѣније свое
пре смрти свое ближњимъ и сроднимъ у руке преда,
тако да онъ напослѣдакъ изъ ныјове милости живити
мора. Мы кадъ коме ћемо да помогнемо, и да дѣло ми-
лости учинимо, вали најпре да извидимо, есу ли тин-
јади поштени, и нарави в карактера честногъ, којма

мы задужбину учинити желимо, и да на сва слѣдствія
гледамо, коя ако зло испадну, за собомъ повући могу.
Колико бы се примѣра одъ людій нашло, кон после
свюю могућни благодѣянія, после свюю чести обvezанія,
справедливости и страннолюбію на пакость, ни су бо-
ль ньюовыиъ Благодѣтельниа захвалили, него што в о-
ве басне ежъ змін.

Сам. М.

Отъ стране Плем. Депутаціе Фундусе Школске
правяще, Благоразумному Г. Димитрію Поповичу, Учи-
телю Будимскому, и трећегъ тасса Школскогъ Водите-
лю, кои въ послѣдни 5 година у име прихода истогъ
тасса отъ Плем. Общества Будимскогъ числомъ малогъ,
али за Благо Школско щедро — дѣйствуюћегъ зна-
тну сумму отъ 772 фор. 42 кр. Б. В. касси фундаціонал-
ной предао, — изъ засѣданія похвална признателность
отдатисе рѣшила.

СЛАВЯНСКЕ ВѢСТИ,

Изъ Прага. Изъ вѣроятногъ извора добыли смо
вѣсть, коя намъ Народнымъ поносомъ душу опон, да
ће т. є. старославный и честивредный нашъ споменикъ,
Рукопись Кралодворскій,* будућега лѣта пред-
итетомъ быти особитыхъ читанія и толкованія у два Все-
училишта. У Петрограду читат' ће о нѣмъ Г. Прайзъ;
у Берлину Г. Цибулскій — обадва Профессора Славян-
ске Повѣстнице и Книжества. — Мы Чеси морамо си
јошть засада ово наше благо само прочитати. Но ра-
дуемо се, да смо ипакъ доживили оно време, гдѣ є
Славянска Поезіа предметомъ читанія у Всеучилишта-
ма. — Недостатакъ читанія надокнади ће намъ сјяно

изданіе съ образы истога дѣла, кое ће еданъ одъ най-
славніи наши Великаша' о свомъ трошку издати, и за-
кое Г. Шафарикъ вѣнь и уводъ преправи.

Г. Срезиѣвскій, Профессоръ Славянскага ёзыка у
Всеучилишту у Харкову, чита своимъ Діакомъ: Уводъ
къ познанію Славянства. У овомъ намѣрава онъ упозна-
ти Слушателѣ сасвимъ, што бы имъ полакшало и у-
напредило точно познаніе поєднини Славянски племена'.
Ово точно познаніе раздѣли онъ у два теченія (курза):
у первомъ ће говорити о Нама, у другомъ о Чесенма,
Словенима, Поляцыма и Полабскимъ Славянима.

(Вѣнацъ).

НА ЗНАЧЕНИЕ.

(Штатистическо). — По найновіимъ сообще-
ніямъ Хінна има петъ пута више землѣ нег' Француз-
ска. А число жителя износи на 361.793.879 душа, кое
188.326 породица чине. — Царска армада содержн у
себи 1.291.641. воиника. Цѣла земля дѣли се на 18 про-
винціа, кое имаду 155 вароша первого реда, 1312 вто-
рога реда и 2357. утверђены мяста.

ВѢСТИ.

(Пешта). Истина да є прећашна два три дана
овдѣ кодъ нась смрзованѣ прилично' попустило, и на
Дунаву су се све санте истопиле тако, да ни једне ніе
было на Дунаву видити; али прекинено то есть 28. на-
шегъ Декем. такова є студень предъ вечеръ указала се,
да є sutra данъ осванило толико леда на Дунаву, да
Возари доста потежко са „люлянѣмъ чамаца“ на једну
и на другу страну народъ превозе.

Станѣ дунава у Пешти.

- 9. Іануар. п. р. 4." 2." 6."
- 10. Іануар. „ „ 4." 2." 3."

Издаватель Димитрій Іовановић. — Учредникъ Димитрій Теодоровић
(Rosen-Platz № 285.)

У ПЕШТИ словыма Байнеловыми.